

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

VIITE: Lausuntopyyntö 10.5.2012(STM114:00/2010)

ASIA: Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (STM:n raportteja ja muistioita 2012:12)

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 173 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä 61 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Liitteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n lausunto.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
Pääsihteeri

SOSTE

Suomen sosiaali ja terveys ry
Finlands social och hälsa rf
Finnish Society for Social and Health

www.soste.fi

1 Yleistä

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry pitää perusteltuna ja tarpeellisen erillislain, ns. vanhuspalvelulain säätämistä iäkkäiden ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden vahvistamiseksi sekä palveluiden turvaamiseksi. SOSTE korostaa kuitenkin, että vanhuspalvelulaki tulee huolellisesti sovittaa yhteen muun sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön kanssa, jotta lain soveltaminen ja pelisäännöt paikallisella tasolla ovat selkeät.

SOSTE tarkastelee seuraavassa joitakin keskeisiä kohtia ohjausryhmän muistiosta ja luonnoksesta vanhuspalvelulaksi yleisellä, päälukujen tasolla.

2 Yleiset säännökset

SOSTE korostaa, että vanhuspalvelulaki tulee huolellisesti sovittaa yhteen terveydenhuoltolain ja valmisteilla olevan sosiaalihuoltolain kanssa niin että lakien hierarkia on selkeä. Vanhuspalvelulain soveltamisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, jotta pelisäännöt ovat käytännön tasolla heti alusta asti olemassa ja helposti toteuttavissa. Sosiaalihuollon lainsäädännön valmistelua tulee kiirehtiä, jotta sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntökokonaisuus muodostaa yhtenäisen pohjan.

SOSTE pitää hyvänä sitä ratkaisua, että vanhuspalvelulain mukainen palvelutarve on nyt kytketty henkilön toimintakykyyn, ei ikään. Iäkkäiden ihmisten tuen ja palvelun tarpeet vaihtelevat hyvin paljon eikä avun ja palveluiden saatavuutta tule vaikeuttaa ikärajoilla.

3 Kunnan yleiset velvollisuudet

Luonnoksen 3§ sisältyvässä suunnitelmassa kunnan tehtäväksi on veloitettu määritellä yhteistyö kansalaisjärjestöjen, muiden kolmannen sektorin toimijoiden, yritysten ja valtion viranomaisten kanssa. SOSTE pitää erittäin tärkeänä laaja-alaisen yhteistyön kehittämistä monituottajamallin puitteissa eri toimijoiden kanssa. Yhteistyötä tulee toteuttaa kaikilla tasoilla niin edistävässä ja ennaltaehkäisevässä toiminnassa kuin palvelutoiminnassa. Kunnilla tulee olla pitkäjänteinen vanhusten huollon ja palveluiden järjestämisen strategia ja selkeät tuottamisen ja hankinnan pelisäännöt.

SOSTE korostaa, että yhteistyössä kansalaisjärjestöjen ja omaisjärjestöjen kanssa on mahdollista tukea ja hyödyntää iäkkäiden ihmisten lähiyhteisön ja läheisten voimavaroja ja osaamista. Erityisesti tulee kehittää

iäkkäiden ihmisten hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa ja neuvontapalveluita tavoitteena toimiva ja hyvä arki.

SOSTE pitää kannatettavana tavoitteena, että toimiva ja aktiivinen vanhusneuvosto saadaan jokaiseen kuntaan.

4 Iäkkään henkilön palvelutarpeisiin vastaaminen

SOSTE toteaa, että ikäihmisten palveluiden tarve on hyvin kirjava vaativan erikoissairaanhoidon palveluista arjen huolenpitopalveluihin sekä päihde- ja mielenterveyspalveluista yksinäisyyden lievittämiseen. Ennusteiden mukaan muistisairaiden henkilöiden määrä kasvaa edelleen, mikä asettaa vielä omat haasteensa asumisen, erilaisen arjen tuen ja palveluiden järjestämiselle.

SOSTE korostaa, että em. haasteisiin vastaamiseksi iäkkäiden henkilöiden palveluista tulee huolehtia laaja-alaisesti ja yli hallintokuntien. SOSTE pitää myös tärkeänä ja tarpeellisena säädöstä vastuutyöntekijästä. Asiakas- ja kuluttajälähtöisyyden rinnalla ei tule unohtaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ammatillista vastuuta huolehtia siitä, että asiakkaan saama tuki ja palvelut ovat riittävät.

5 Palvelujen laadun varmistaminen

SOSTE korostaa, että iäkkäiden henkilöiden palveluiden laadun varmistamiseen tulee pyrkiä monin eri keinoin. Esimerkiksi laatusuositusten ja laadun arvioinnin työkalujen kehittäminen sekä toimintatapojen ja johtamisen kehittäminen ovat hyviä tapoja vahvistaa ja uudistaa iäkkäiden ihmisten palveluita. Riittävän henkilöstömäärän yksiselitteinen määrittely voi olla vaikeaa tilanteessa, jossa asiakkaana olevien iäkkäiden henkilöiden toimintakyky ja palvelutarve vaihtelee ja muuttuu.

SOSTE esittää, että omavalvontasuunnitelman ja muiden laadunhallinnan säännöksiin tulee jatkossa koskea yhdenvertaisesti niin julkisia kuin yksityisiä toimijoita. Tällä alueella on kaiken kaikkiaan jatkuvaa kehittämisen tarvetta.

6 Lopuksi

SOSTEn useat jäsenyhteisöt antavat vanhuspalvelulaista oman lausuntonsa. Jäsenyhteisöjen lausunnoissa ohjausryhmän muistiota ja lakiluonnosta käsitellään yksityiskohtaisemmin ja pykälätasolla.